

Birt Theodor. *Aus dem Leben der Antike*, Leipzig 1922, Verlag Quelle und Mayer. Str. IX + 272, tabl. 11.

Oto druga książka, gdzie autor przenosi nas w sferę publicznego, duchowego i towarzyskiego życia drugiego wielkiego narodu starożytnego świata i w barwnych słowach roztacza przed nami obraz rzymskiego patrycjatu. Odkrywa nam tajemnice pięknych Rzymianek, ich cnoty, upodobania i występki, dając również prawdziwy wizerunek rzymskiej kobiety matki i siostry zdobywców. Uczestniczymy w ucztach rzymskich, przypatrujemy się ruchowi ulicznemu, ówczesnym drogom i środkiem komunikacyjnym — jednym słowem, dzięki przekonywującej mocy słów B. zdolni jesteśmy wżyć się w środowisko ostatnich lat rzymskiej republiki i czasów cesarów. Dalej znajdujemy wiele ciekawych szczegółów o starożytnej książce, jej autorach i wydawcach (por. tegoż autora *Die Buchrolle in der Kunst*, Lipsk 1907), specjalny zaś rozdział o pismach humorystycznych. Historyka kultury i sztuki najwięcej zainteresuje ustęp poświęcony roli i znaczeniu dzieci w starożytności. Autorowi udaje się mianowicie dowieść, że znane z malowideł pompejańskich (*casa dei Vettii*) przedstawienia erotów oddających się zabawom lub zajęciom gospodarskiem nie są niczem innym, jak tylko wyobrażeniem dzieci, które bawią się naśladowaniem starszych. Interpretacja amorków, jako *deliciae*, zapewniających gwarem i radością dom

każdego patrycjusza, jest bardzo cennym przyczynkiem do ikonografii rzymskiej. W dalszym ciągu pracy ze wszystkich typów ludzkich zarysowuje się najplastyczniej postać Seneki. Z prawdziwie literacką werwą kreśli B. duchowy portret tego poety, dramaturga, filozofa, uczonego, polityka i finansisty, którego stara się rehabilitować w oczach historii z dwuznacznie często przedstawianego stosunku jego do Klaudjusza i Nerona. W tej, jak i poprzedniej książce, razić mogą miejsca, w których autor próbuje nawiązać do wypadków współczesnych (książka pisana podczas wielkiej wojny: np. ustęp o wszy w starożytności) i daje upust patriotycznym sentymentom. Przypisy na końcu doskonale orjentują w literaturze i historii poszczególnych problemów.

K. M.